

SỮA NESTLÉ HIỆU CON CHIM

SỨC KHỎE CỦA TRẺ CON NHIỀU CHẤT BÒ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà học...

Đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên

CHỮA KHÁC NHAU... Đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên... Thuốc chữa đau dạ dày...

Tin làng báo Ông Bùi-văn-Côn vừa rời đã xuất bản tờ 'Kịch Báo' ở Saigon...

Bộ cáo việc riêng MẬT VALISE Tôi là TRƯƠNG-LONG, chauffeur tòa sứ Quinhon...

五害 (Five Evils) 1) Bệnh thuốc phiện... 2) Bệnh sán... 3) Bệnh mất mạng... 4) Bệnh quá tim... 5) Bệnh già yếu...

TRƯƠNG-LONG Chez M. PHAM-VAN-QUAT Résidence-Supérieure - HUE

Cuộc chiến tranh Y-A (Tiếp theo trang trước)

VÌ TRỜI MƯA, QUÂN Y KHÔNG TIẾN ĐƯỢC... Berlin, 18 oct. - Vì trời mưa lớn, nên quân Y phải dừng lại không tiến được...

CÓ NGƯỜI ĐẠO GIẾT ỒNG EDEN

Genève, 17 Oct. - Vì cái thất độ của ông Eden ở Genève mà có người đạo đức cho rằng... London, 17 Oct. - Chính giới Anh không chờ Pháp trả lời...

DIỄN THUYẾT TẠI HỘI QUẢNG-TRỊ

HUE. - Tối 21 Octobre, đóng 9 giờ, quan tòa Le Moineau giám đốc nhà thương lớn Huế có diễn thuyết tại hội Quảng trị...

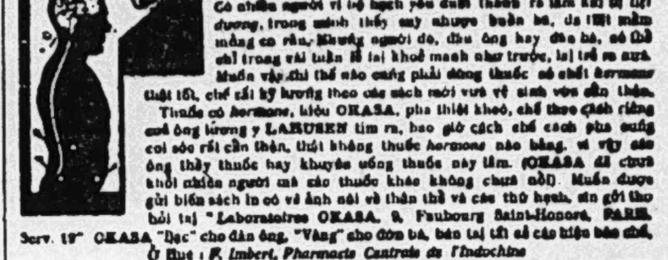
Xho chuyên.

Sáng hôm 13 Octobre, một chiến sĩ Nga tên là 'Klara Zetkin', chỉ 33 người thầy và 1 người đàn bà ở ghế bành Saigon...

MỘT TIN LÂM CHO DƯ LƯỢNG ANH NẤU ĐỘNG

London 17 Oct. - Có tin đồn rằng viên đại sứ Anh ở Rome đã báo về chính phủ Luân đôn biết rằng Mussolini yêu trí là Anh đang dự định yêu cầu Ý phải rút quân khỏi các thuộc địa...

THUỐC OKASA NGƯỜI GIÀ HOÁ TRẺ

Tourane - Grande Pharmacie Principale NGUYEN TAO Rue Jules Ferry

LE GOSSE SỮA « LE GOSSE » rất bổ cho tất cả mọi người: có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết. Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932-1933

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES HUE - TOURANE - QUINHON

BỖ LO I THI HÀNH VIỆC TRỪNG PHẠT

Bruxelles 16 Oct. - Mọi cáo đề tẩn đồng thời đó của đại biểu Bỉ ở Q. L. và dự sát các phương pháp thi hành việc trừng phạt.

HÀ LAN CUNG VẬY

Amsterdam 16 Oct. - Các báo của chính phủ có tin rằng Bộ Tài chính đã đồng ý với nhà ngân hàng Nederlandschebank mà sắp đặt việc trừng phạt Y với một tài chính, bắt đầu từ 31 Octobre

AI CẬP THỰC KHÓ NGHĨ

Le Caire 17 Oct. - Trán kia có tin Ai cập sẽ chính thức tuyên bố bình đồng tình với Anh về việc trừng trị Y. Nhưng theo báo «Daily Express» thì chính phủ Ai cập lấy làm lo lắng về việc ký làm vì rằng việc bình hòa với Y, Ai cập có nhiều đối với Ai cập...

MỸ THÌ GIỮ THAI ĐỘ TRUNG LẬP

Washington, 18 Oct. - Trong một tờ thông cáo, Tổng thống Roosevelt tuyên bố rằng sẽ giữ cho Mỹ đứng ngoài vòng chiến của Anh và Y. A. Bộ Ngoại giao cũng chính xác tin tức của nước ở Q. L. có một Mỹ trừng phạt Y, và tuyên bố rằng Mỹ chỉ hành động theo điều luật trừng phạt và thái độ trung lập, chờ không thể nào làm khác được

Thuốc Văn-minh

Bổ Á-phiện không hại thân thể CAM ĐOAN « không khối không mất tiếng, bệnh nặng chỉ trong 2 tháng là khỏi. Mỗi đơn mỗi nhà nên có sẵn một ve dĩa CÚ-LÀ-SƯ-GỬ để trừ các bệnh. Áo lạnh bằng len đã kiểm mới được, mỗi áo \$320. Sơn Résistance bán rẽ không đũa bằng. Bán tại: NGỌC-HÙNG 91, rue Gia-long HUE

HU KHÔNG TIÊU THUYẾT... LUONG PHAT dịch-thuyết... Đại bàng người chỉ biết nhìn cái tâm hie có bọc nhey kim ở trước mặt...

Hầu nước Tô lô, sự thiên Nhặt, lại bất qua chuyện xa xôi... Ông ta có mua chiếc xe mới, ông ta bằng lòng lắm... Các bộ phận trong xe đều hoàng hảo...

rằng cái gia tài đồ sộ kia sau khi chủ nhân nó chết thì không về tay Lai mạng và Ái lịch là gì... Mỹ sơn lại nghĩ: « Nhưng mà Ái lịch không chết đâu; mà không có bệnh hoạn gì kia mà. Trong các kẻ người hiện diện ở đây, có lẽ họ chết sau hết cũng nên...

Đều cần nên biết

Quan niệm thay đổi. - Cũng người ấy, lúc nghèo, đồng tình với phe nghèo mà ghét kẻ giàu, nào nhà giàu ác nghiệt, nhà giàu bất nhân, đi thôi! chỉ trích mắng nhạo đủ lối. Một mai gặp nhíp may, bước lên phe giàu, lại trở lại ghét bọn nghèo, bao nhiêu chuyện chỉ trích mắng nhạo ngày trước, mình trở lại sự làm hết, lại kiếm cách che đậy cái ghét ác nghiệt bất nhân của mình nữa!

Anh em sĩ hay viết báo công kích quan trường, nào tham nháng, nào hư hèn, nào lùn mọt... đến khi gặp gió đưa lên cái ghế quan, thì trở lại đem mình làm bia cho những đầu tư cây viết mình thò ra ngày trước!

Giàu đời bạn, sang đời vợ - câu tục ngữ Tàu, hẳn là câu nói khám phá nhân tính.

Hay nghe lời nói người. - Người nào ngồi trước mình, là ý ghét mình mà hay chê ông A, nhạo ông D, nói chuyện hay dở của kẻ khác, không phải là tôn trọng mình đâu. Khi người ấy nói kể khác lại đem chuyện mình ra mà mạt sát, cho thỏa lòng người thờ hai kia.

Đay có người khen chê đũa gì cũng để đời, mười phần họ nói độ 5 phần mà gặp khi đáng nói mới nói, thì lời khen chê ấy mới có giá trị, vì có sự thực, chứ không phải phở trống nói cần, để hót ai và kiếm lợi gì.

Mèn chưa bệnh kiêu. - Người đời lúc còn đi học, hay còn đứng ngoài công việc đời, mà có tài học chút ít, mới khi suy nghiệm việc đời, hay là thấy kẻ khác làm không được như ý mình, có lòng tự phụ:

« Như tôi ở cảnh ấy thì làm thế này, thế kia, có phải hơn không! »

Một mai tho tay vào việc, thói thì lộn đũa lộn đũa, có làm cái không biết đường mà rờ, có kẻ thậm thà thậm thụt, không làm được chút việc gì.

VẤN-ĐỀ CHỨC-NHIỆP CỦA PHỤ-NỮ

« Dành công việc » là tranh nhau chỗ làm, nói cho rõ là dành bài cơm hằng ngày. Ở đời « sống khó » này sự tranh cạnh ấy ở xứ ta thường thấy luôn. Một việc làm mà có mấy người tham; một chưa tho kỳ khuyết có hàng mấy chục cái đơn xin v. v. Song chỉ bọn đàn ông tranh với nhau, còn đàn bà ra tranh với đàn ông thì ở xứ ta chưa có, đó là cái chứng tỏ chị em ta chưa quan tâm đến vấn đề chức nghiệp, nên nói « bình quyền, giải phóng » gì gì còn là nói suông vậy thôi.

Ở nước Tàu, nay đã có vấn đề « trai gái tranh đoạt việc làm » mà sinh ra cái án còn đương trưng tri. Xin thuật dưới đây:

Cách đây mấy tháng, ở Quảng-châu, tại cái tiệm rượu nọ, xảy ra việc xung đột về sự tranh việc làm giữa bọn bồi tiếp khách trai và gái.

Công hội đàn ông lâu nay làm công ở các tiệm trà quán rượu, sanh nhai được dễ dàng. Gần đây các tiệm ấy dùng các con gái tiếp khách, mà xem ra các chủ tiệm có ý chuộng bọn chị em mà khinh rẻ đàn ông. Công hội đàn ông cho làm thế là tranh đoạt công việc làm, phòng hại đến sanh kế của họ, nên trình xin chánh phủ nghiêm cấm.

Nguyên nhân cái án này cũng do tâm lòng ham lợi của các chủ tiệm, vì dùng đàn bà con gái thì công được rẻ, đàn bà lại nhu thuận dễ sai khiến, hay chịu khó nhọc,

có lẽ nghe làm đi lạc, có kẻ thất chí đến sa vào hàng đi tiện, không việc xấu gì là không làm. Truy nguyên đến gốc, là do ở bệnh « kiêu ». Người ra đời phải biết phục thiện. X.

không hay kham sai. Một đầu mà các chủ tiệm nhập làm cần thiết để làm cho tiệm mình thêm giá trị, được nhiều khách, là lợi dụng đàn bà con gái có sắc làm tiếp hàng, rae hàng, cách quảng cáo rất có hiệu lực. Vì thế nên cái nghề sanh nhai của công hội đàn ông bị lay động một cách dữ dội, họ nổi lên phản đối.

Lý do của phái đàn ông dùng để phản đối

Phái đàn ông viện lẽ rằng: « Hiện ở các tiệm trà quán rượu, người làm công thất nghiệp đã có trên 6, 7 ngàn người. Bọn con gái tiếp khách chỉ phở sắc đẹp để nhỉnh hiệp bọn khách hàng, về công việc không có chuyên môn, lại chẳng có một chút kinh nghiệm về nghề nghiệp như họ. Nhà dính lợi ích kỹ lợi dụng chỗ nhược điểm của xã hội (lòng háo sắc của người khách) chung những « đóa hoa biết nói », ra dễ chiêu khách, kết cục con gái bị dày vò, chẳng có chút gì đáng gọi là chức nghiệp cả (tiếp khách cũng chức nghiệp chớ sao!). Như nói dễ xưởng công việc làm của chị em thì phải gia công nghiêm cứu, rèn tập nghiệp vụ, xét sai gì con gái làm được, chớ làm cho truy lạc tánh tình như vậy, chớ trọng yếu ấy cần phải xem xét chọn lựa.

Bởi các lẽ trên nên công hội đàn ông phản đối sự « dùng con gái tiếp khách ». Không phải là áp chế nữ quyền, ngăn đường phát triển của chị em, mà chính là bảo chương cuộc an toàn chức nghiệp cho bọn công nữ; về mặt gián tiếp lại đưa cao địa vị đàn bà con gái lên. Rõ là vì đạo đức lành, chớ không phải do lòng ghét ganh gì.

Trong tờ trình lên chánh phủ có

câu nói gài:

« Đương giữa khoảng nước nhà đã xuống đạo đức, văn cứu phong hóa suy tàn, chúng tôi quyết không thể để cho bọn quán buôn ích kỷ xảo quyệt kia chỉ biết cái dây lợi riêng mình, mà tạo thành cái trạng huống xiên lệch mất vô tháng hằng giữa xã hội này, gây ra mối xung đột rắc rối.

Tờ phản kháng của hội con gái

Tờ trình của công hội đàn ông đưa lên chánh phủ xin cấm con gái tiếp khách, bên hiệp hội của chị em rất lấy làm chú ý, bên phát khởi ra mối tranh luận.

Bành nữ-sĩ là một tay trọng yếu trong hội con gái đứng ra phản đối, đại ý nói:

« Phụ nữ giải phóng », mục đích là cốt tranh cho được sự giáo dục bình đẳng và kinh tế độc lập; mà nói đến kinh tế độc lập, tất nhiên bước đầu là cần phải có chức nghiệp. Chức nghiệp ở đâu? Tức là phạm công việc gì trong xã hội, đàn ông làm được thì đàn bà cũng làm được cả. Ngày nay ở Âu Mỹ các nước, đối với công việc đàn bà, tuyệt nhiên không có chút gì hạn chế cả.

Ở tỉnh Quảng-châu, cuộc vận động nữ quyền, đương ở thời kỳ mạnh nha, mà công việc làm của chị em cũng đã bắt đầu thực hiện, như việc ở các cơ quan công sở, giáo sư các trường, bà mẹ ở các nhà thương v. v. đều đã có đàn bà chen vai gánh vác, thành hiệu không kém gì đàn ông. Nay hội đàn ông ở quán rượu tiệm trà đứng ra phản đối việc « chị em làm việc tiếp khách », cho là cướp đoạt công việc của họ, thật là họ không hiểu xu thế

của « nữ quyền vận động » là thế nào.

« Và chẳng, đồng là loài người, trai gái cũng đều cần có công việc để nuôi sống. Vậy đối với vấn đề chức nghiệp, chỉ nên hỏi chỗ tài năng của mỗi người có gánh vác được chửa vạ kia cũng không, không đáng hỏi cái người ra gánh vác công việc là giống đực hay giống cái. Vì tánh biệt trai gái là tự trời sanh, không lấy cái đó mà chia ra hạng cao hạng thấp được.

« Vậy đối với cái án do đàn ông đề khởi đó, chúng tôi cho là khinh bỉ đàn bà có phòng hại cho đường phát triển về công việc phụ nữ giải phóng. Hiệp hội chúng tôi nhất định phản kháng đến kỳ cùng... »

Xem chuyện « chức nghiệp xung đột » trên, hai bên nói cũng có lý, mà lẽ bên chị em có hơi cứng cái, hiệp với triều lưu ngày nay. Tuy vậy, đã nói chức nghiệp, cần phải có cái nghề trong tay động gây nền độc lập trên trường kinh tế không dựa vào lưng ai. Nếu đem nhan sắc và xác thịt làm mối hàng, tưởng không đáng gọi là chức nghiệp. Nói chức nghiệp, phải biết chọn nghề.

X. thuật

Vấn-Vấn

Trò đời với tục ngữ

Đã chắt chỉ chông, gãi bầy con? Thôi đã chợ đợi chờ nhà khôn. Quạ ăn dưa, bắt có phôi nằng. Mèo xán nời, sao chớ chịu đòn? Đáy giếng xem trời dương mỗi lịch, An quen mặc bầy đáng thôn chồn. Càng sào chuột chạy đáy rồi biết, Đa hết thì lông cũng chớ còn!

Hãy nghe

ĐÍNH CHÍNH

Phụ trương thứ bảy ra ngày 12-10, câu đối xin đọc: « Cổ nhân qui hà quĩ. Chử Hà 卍 mà cấp lộn làm chử Vy 未.

Bài ca Từ đồ

Chơi & đầu

Quan viên easy, Ái đầu ngon! Bắp, thăng thăng cĩa, tinh tinh tang; Nức tiếng canh ca, say trẻ phượng mào; Hồn mơ màng, Hồn mơ màng. Trăm cười ở nước năm nghìn vàng. Tái sạch cảnh sanh đóa bệch kia, Khóc không ai thương ôm bụng ai!

Nghiệm a phiên

Năm xô đàn, Xơi cơm đàn. Đường đời ngoài cửa mặt đàn chen, Say & phở-dang mơ giấc bướm! Lạc non tiên, Lạc non tiên. Thuộc xai đêm ngày nọ đã quen, Nhà cửa thân danh chui lỗ thừ; Còn phở với người: tiêu khiển, thú!

Say rượu

Làng say đàn! Caộc vui lân... Tóy tóy của khôn rượu mấy bầu; Chén chớ chén anh mau rót rót. Thú tiêu sần, Thú tiêu sần. Này hỏi Ngô Cơ (?) cơ đấng hiền. Lưu-Linh Nguyễn-Tịch đánh ngàn thú. Mệ ai cười! Mệ ai cười!

Đánh bạc

Trường đồ bác, Cốt cục las. Lóc xĩa, lóc xĩa, m, tứ sắc... Như là chơi tiêu nhì đũa tiêu, Chàng cá mắt, Chàng cá mắt. Tiền trăm bạc ngàn trời một nước. Tái sạch nọ loài quỉ bần chán. Bán rỏ thân danh trong chổ lá! Còn năm chiêm bao thấy rừng bực.

Bích-Khê

(1) Ngô-Cơ là nàng bà rượu.

BÁ = TƯỞC MÔNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP - QUỐC LỊCH - SỞ TIỂU - THUYẾT

Tác - giả : Alexandre Dumas

— 14 —

Địch - giả : Nam-Son

— Mười chín, hay hai mươi là nhiều.

Trong lúc ấy, Vinh-Pho đi đến góc đường tòa án. Có một người đứng đợi sẵn ở đó, bước lại gần ông. Ấy là Mô-Ren.

Mô-Ren chào và nói :

— Ông Đơ - Vinh - Pho ! tôi rất lấy làm hân hạnh được gặp ngài. Ngài có biết rằng người ta mới phạm một sự lầm lỗi rất lạ, rất lớn không ? Người ta mới bắt người phụ cai tàu của tôi là Đãng-Thê.

Vinh-Pho trả lời :

— Tôi mới được tin, và tôi về để thăm vấn người ấy đây.

Ông Mô-Ren nói tiếp :

— Thưa ngài, chắc ngài không biết tên bị cáo ; tôi, tôi biết, tôi biết rõ lắm : Ấy là người hiền lành hơn hết, thiệt thà hơn hết, và tôi có thể nói là người thạo nghề hơn hết trong đám thầy-thủ thương-thuyền. Thưa ngài, tôi xin ngài xét mà thả nó ra.

Vinh-Pho Thoạt về qui-phái trong thành phố, còn Mô-Ren thì thuộc về phái bình-dân ; Vinh-Pho theo cực-đoan quân-chủ, còn Mô-Ren thì bị tình nghi là về cánh Nã-Phá-Luân. Nên Vinh-Pho nhìn Mô-Ren một cách khinh bỉ, và trả lời một câu rất lạt lẻo :

— Ở đời từ người ta có thể hiền lành; trong việc giao thiệp thương mại, có thể thiệt thà; về nghề nghiệp, có thể thạo; nhưng về chánh trị thì có tội lỗi lớn, biết đâu ! ông biết thế chớ ?

Quan bồi thẩm ta nhận câu sau ấy, như muốn ám chỉ cả ông Mô-Ren nữa, lại nhìn thẳng vào mặt ông này như cách để dò xét tâm lý người đã dám cả gan cầu cứu cho một người khác, khi tự mình còn cần phải cứu cứu kia.

Mô - Ren đỏ mặt, vì ông không có quan niệm gì nhất định về chính trị ; và chẳng, việc Đãng-Thê thuật lại các chuyện của chàng với Đại Đơ-đốc và mấy lời Hoàng-đế hỏi

thăm đến ông, làm cho ông có hơi bối rối. Nhưng ông cũng cứ nói :

— Tôi xin cầu khẩn ngài ; ngài hãy công bình và khoan hồng mà trả Đãng-Thê lại cho chúng tôi.

Mấy tiếng: trả lại cho chúng tôi làm nhột tai quan Bồi-thẩm ta, nên ông tự nói :

— Trả lại cho chúng tôi... Thằng Đãng-Thê này có lẽ là đảng-viên hội kín nào đây, nên người che chở cho nó mới nói ra một danh từ tập hợp như thế. Nhờ chứng như viên Cảnh nói với ta là bắt nó trong một quán rượu, và khi nó đương cùng nhiều người hội hiệp thì phải.

Rồi la lớn lên :

— Ông hãy an tâm ; nếu người bị cáo đó mà quả là vô tội, thì ông không đến xin, nó cũng được thả ra ; trái lại, nếu nó có tội, thì trong lúc thời-thế khó khăn này, tha nó tức là treo một cái gương nguy hiểm ; tôi buộc phải làm đúng bổn phận của tôi.

Nói đoạn, Vinh-Pho chào Mô-Ren một cách lãnh đạm, rồi đi vào nhà ông, ở sát bên tòa-án. Còn Mô-Ren thì đứng đứng ở chỗ ấy.

Phòng ngoài này những lính sơ-dầm và lính cảnh-sát; ở giữa bọn lính ấy, người bị cáo đứng một cách rất diêm-tĩnh, và làm đích cho bao nhiêu những cái liếc, cái háy oán ghét.

Vinh-Pho đi ngang phòng ngoài ấy, nhìn sơ qua Đãng - Thê, và nhận một bó giấy do người lính cảnh sát đưa lại, rồi vừa nói vừa bước thẳng vào phòng trong.

— Đem người bị bắt vào đây cho ta.

Tuy nhia sơ qua, nhưng Vinh-Pho cũng thấy biết người mà ông sắp

thăm vấn ra thế nào : cái trán cao rộng tỏ ra người thông minh ; đôi mắt tinh táo và lông mày rậm tỏ ra người có can đảm ; môi dày và bờ bé tỏ ra người ngay thẳng.

Cái cảm tưởng đầu tiên ấy có lợi cho Đãng-Thê. Nhưng Vinh-Pho thường hay nói rằng không nên tin nơi cái cử động đầu tiên ; ông cho câu nói ấy là phải nên thi hành ngay vào mỗi cảm tưởng đầu tiên của ông đó.

Ông bước lại trước tấm kính, sửa bộ mặt, rồi lên bàn giấy ngồi ra vẻ rất oai nghiêm.

Đãng-Thê vào.

Người thanh niên này mặt vàng xanh mét, nhưng diêm-tĩnh và cười mỉm ; chàng chào quan tòa, rồi đưa mắt tìm chỗ ngồi như là vào phòng khách ông chủ tàu Mô-Ren.

Khi ấy chàng mới gặp cái ngó khó khăn của Vinh-Pho, cái ngó riêng của người trong tòa, vì họ không muốn cho ai nhìn thấy ý nghĩ trong đầu óc họ, mà phải làm cho đôi mắt họ thành như tấm kính nhám. Cái ngó ấy làm cho chàng sợ nhớ rằng chàng đang ở trong tòa án.

— Tên anh là gì ?

Vinh-Pho miệng hỏi, tay đỡ các giấy tờ của người lính cảnh sát trao cho ông khi ông vào phòng; những giấy tờ ấy mới trong một giờ đã thành một tập khá dày, cho biết bọn mặt-thâm nó hèn làm sao ! nó thừa nhíp « nước đục » thế nào !

Người thanh niên trả lời, giọng nói diêm-tĩnh và rõ ràng :

— Thưa quan, tôi tên là Đãng-Thê; tôi làm phụ cai tàu Pha-ra-ông của công-ty Mô-Ren và con.

— Anh bao nhiêu tuổi ?
— Dạ, mười chín.
— Khi anh bị bắt, anh đương làm gì ?

— Dạ, tôi đương dự tiệc đám hỏi của tôi.

Giọng nói của Đãng-Thê có hơi cảm-dộng, vì cái bữa tiệc vui vẻ kia với cuộc hội diện thăm-đạm này nó khác nhau xa quá ; cái nét mặt nghiêm khắc của Vinh-Pho lại làm cho cái nét mặt vui vẻ của Mai-thiết-Thanh càng vui vẻ thêm ra.

Vinh-Pho tự nhiên giật mình mà hỏi lại :

— Anh đương dự tiệc đám hỏi của anh ?

— Dạ, phải, tôi sắp cưới một người đàn bà mà tôi thương đã 3 năm nay rồi.

Vinh-Pho tuy bình phật lì hay cảm-dộng, nhưng sự trùng gặp này làm cho ông không cảm lòng được: ông sắp cưới vợ, ông đương vui sướng, thế mà người ta đến phá đám ông, giặc ông đi phá hoại sự vui sướng của một người, cũng như ông sắp cưới vợ.

Ông tự nghĩ sự trùng gặp này sẽ có ảnh hưởng lớn khi ông trở lại phòng khách hầu - trước Thanh-Mây-Lãng ; và trong lúc Đãng-Thê đứng chờ trả lời câu hỏi khác, ông nói lầm bầm trong miệng như sắp đặt câu nói cho hùng hồn, cho người nghe phải vỗ tay.

Sau một hồi ông mới nhìn lại Đãng-Thê mà nói :

— Anh cứ nói luôn.
— Quan muốn tôi nói những gì ?
— Thì những gì có thể làm sáng việc này...
— Quan muốn rõ về việc gì thì

quan cho biết, tôi sẽ thưa lại những điều tôi biết ; nhưng tôi xin thưa trước rằng tôi không biết bao lâu.

— Anh có giúp cho người soạn đoạt ngôi vua không ?

— Tôi sắp sửa vào thủy quân thì ông ta đã trừc đồ rồi.

— Người ta nói anh có tư tưởng chính trị quá khích.

Vinh-Pho bởi câu ấy là dở dò thử, chớ thiệt không ai nói với ông như thế cả.

— Thưa quan, tư tưởng chính trị của tôi... của tôi ? Nói ra càng thêm thẹn, tôi thiệt không có gì gọi là tư tưởng cả : tôi mới 19 tuổi, tôi không biết gì hết, tôi không phải để làm việc chính trị ; tôi chỉ có hy vọng lên chức cai tàu, nếu được thì tôi mang ơn ông Mô-Ren. Vạy, tư tưởng của tôi, không dám nói tư tưởng chính trị, chỉ có tư tưởng riêng chừng này : thương cha tôi, kính trọng ông Mô-Ren và yêu quý Mai-thiết-Thanh. Thưa quan, tôi chỉ biết nói với quan có chừng ấy; tưởng như không ích lợi gì cho tòa thì phải.

Trong khi Đãng-Thê nói, Vinh-Pho ngồi vừa nghe vừa nhìn mặt chàng, mặt hiền lành và ngay thẳng, rồi nhớ đến lời Thọ-Nhi xin ông lấy lương khoan hồng mà đối đãi với người bị cáo, tuy rằng không biết người bị cáo ấy là ai. Với cái thói quen của quan Bồi-thẩm về các tội hình, ông Vinh-Pho thấy trong mỗi lời nói của Đãng-Thê một cái chứng về chỗ vô tội của chàng. Và chẳng, người thanh niên ấy, có thể nói là đờ đờ kỳ, nói cách đơn giản, tự nhiên, mà hùng hồn — cái hùng

hồn đờ đờ trong tim mà ra, chớ không phải tìm kiếm mà được—tỏ lòng yêu thương mọi người, vì chàng đương vui sướng, mà sự vui sướng có thể làm cho những kẻ tàn ác trở nên hiền lành lặn. Tuy ông Vinh-Pho đối với chàng gay gắt mặt lòng, trong tiếng nói của chàng, trong cái ngó của chàng, cho đến trong kiểu cách của chàng cũng có ý yêu đương ông.

Vinh-Pho tự nghĩ trong trí :

— Đưa trẻ này để thương quá, may khi ta khỏi phải nhọc công và lại làm vui lòng Thọ-Nhi được nữa. Như thế thì chắc ta sẽ được Thọ-Nhi bắt tay ta một cách rất niềm nở trước công chúng và hua ta một cái thật kêu ở nơi góc phòng.

Vinh-Pho nghĩ như thế rồi tự nhiên tưởng mặt của ông sinh tươi dju mà hỏi :

— Anh có người em nào không ? Đãng-Thê trả lời :

— Người em của tôi ? địa vị tôi đã có gì đâu mà sinh em oán với ai, chỉ tính tôi có hơi nóng một chút, nhưng đối với người dưới của tôi, khi nào tôi cũng dẫn lòng được. Ở dưới quyền tôi có mười, mười hai người thầy thủ ; nếu quan bồi hộ thì chắc họ sẽ nói thương kính tôi như... không dám nói như cha họ, vì tôi còn là tuổi quá, mà là ra cũng như anh cả họ.

— Không có người em oán, nhưng có lẽ cũng có kẻ ganh ghét chớ ! Anh mới 19 tuổi mà sắp lên chức cai tàu, địa vị khá cao quý trong nghề của anh ; anh lại sắp cưới người vợ đẹp, cũng là một cái hạnh phúc ít có trên đời này ; biết đâu hai điều ấy không tạo ra cho anh những kẻ ganh ghét.

— Dạ, quan nói có lẽ lắm. Quan biết người hơn tôi nhiều. Nhưng nếu những kẻ ganh ghét ấy mà ở trong đám băng hủ của tôi, thì tôi muốn đứng biết rõ để khỏi sanh ác cảm với họ.

(Còn nữa)